

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-05-150S

СИЛАБУС SYLLABUS	Демографія і соціальна статистика Demography and Social Statistics	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ФП 22	
Освітній рівень Level of Education	бакалаврський (перший) bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	05	Соціальні і поведінкові науки Social and behavioral sciences
Спеціальність Field of Study	051	Економіка Economics
Освітня програма Degree Programme	Бізнес-аналітика Business analytics	

РІВНЕ – 2023

Силабус навчальної дисципліни «Демографія і соціальна статистика» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика» спеціальності 051 «Економіка». Рівне. НУВГП. 2023. 11 с.

ОП на сайті університету:

http://ep3.nuwm.edu.ua/15866/1/%D0%9E%D0%9F%D0%9F_%D0%91%D0%90.pdf

Розробник силабусу: Рощик І. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва.
Юрчик Г. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва.

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "31" серпня 2023 року

Завідувач кафедри: Міщук Г. Ю, д.е.н., професор.

Керівник (гарант) ОП: Рощик І.А., к.е.н., доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 1 від "31" серпня 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Ковшун Н. Е., д.е.н., професор

Попередня версія силабусу (вказати шифр) _____

© Рощик І.А., 2023

© Юрчик Г.М., 2023

© НУВГП, 2023

ДЕМОГРАФІЯ І СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Бізнес-аналітика
Спеціальність	051 «Економіка»
Рік навчання, семестр	2, 3 / 2, 4
Кількість кредитів	5
Лекції:	26/4
Практичні заняття:	24/12
Самостійна робота:	100/134
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна/заочна

Форма підсумкового контролю

екзамен

Мова викладання

українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)

Лектор

Роцьк Ірина Анатоліївна,
доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва,
к.е.н., доцент

Вікіситет

<https://cutt.ly/cgL1qV6>

ORCID

<https://orcid.org/0000-0002-3155-2727>

Як комунікувати

i.a.roshchuk@nuwm.edu.ua

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

Лектор

Юрчик Галина Миколаївна,
доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва,
к.е.н., доцент

Вікіситет

<https://cutt.ly/I9Wx5FF>

ORCID

<http://orcid.org/0000-0003-1013-6940>

Як комунікувати

g.m.urchik@nuwm.edu.ua

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Мета та завдання

Метою дисципліни є формування у студентів знань про демографічні та соціальні процеси, а також умінь проводити статистичні дослідження цих процесів.

Завданнями дисципліни є сформувати знання і розвинути вміння:

- збирати статистичну інформацію про чисельність і структуру населення; основні демографічні та соціальні процеси;
- здійснювати статистичний аналіз інформації про ці процеси, прогнозувати їх розвиток і формувати управлінські рішення в контексті соціально-демографічної політики.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

Передумови вивчення*

(місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)

Відповідно до структурно-логічної схеми підготовки бакалаврів за спеціальністю 051 «Економіка» для вивчення дисципліни студентам потрібно мати достатній рівень знань і вмінь із дисципліни «Статистика».

Компетентності

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН-5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН-7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН-10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН-11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН-12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН-13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН-15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПРН-16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН-17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН-18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН-21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН-22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

Структура та зміст освітнього компонента

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДЕМОГРАФІЯ

Тема 1. Предмет, задачі та інформаційні джерела демографії. Статистика чисельності населення

Виникнення демографії. Розвиток демографічної науки в Україні. Основні демографічні проблеми сучасного світу. Предмет і задачі демографії як науки. Джерела демографічної інформації: переписи населення, офіційна статистична звітність, вибіркові обстеження. Показники чисельності населення.

Тема 2. Відтворення та мобільність населення

Поняття репродуктивного відтворення населення. Показники смертності, народжуваності та природного руху населення. Територіальна та соціальна мобільність населення. Показники механічного руху населення. Соціальна мобільність: сутність, показники, методи вивчення. Чинники та особливості мобільності населення в Україні.

Тема 3. Соціально-економічна стратифікація та склад населення

Соціально-економічна стратифікація: поняття і принципи. Особливості та наслідки стратифікації населення в сучасній Україні. Статусно-віковий, сімейний, національний склад населення. Характеристика економічних груп населення.

Тема 4. Статистичний аналіз народжуваності, плідності та смертності населення

Основні завдання вивчення народжуваності та плідності. Характеристика новонароджених. Статистичні показники народжуваності та плідності. Фактори народжуваності. Таблиці плідності та їх призначення.

Смертність населення: регіональний та часовий аспект. Екстенсивний та інтенсивний аналіз смертності за демографічними ознаками. Нормальний вік смерті і передчасна смерть. Надсмертність та її вимірювання. Фактори та причини смерті. Дитяча смертність.

Тема 5. Демографічне прогнозування. Демографічна політика

Сутність та основні завдання демографічного прогнозування. Методи прогнозування демографічних змін, їх переваги та недоліки, можливість використання в сучасних умовах. Наявні демографічні прогнози в Україні. Критерії вибору та оцінювання достовірності методів демографічного прогнозування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА

Тема 6. Предмет та завдання соціальної статистики. Статистика праці на підприємстві

Предмет, об'єкт та завдання соціальної статистики. Місце в системі наукових досліджень, взаємозв'язок з іншими науками та навчальними дисциплінами. Сучасна організація соціальної статистики в Україні.

Внутрішні та зовнішні джерела інформації про сферу праці на підприємстві. Показники чисельності та руху персоналу на підприємстві. Статистична звітність з праці (типові форми).

Тема 7. Статистика ринку праці та умов праці

Джерела інформації про ринок праці. Показники економічної активності та зайнятості населення. Аналіз причин, поширеності та тривалості безробіття. Статистична характеристика умов праці.

Тема 8. Статистика рівня життя і споживання населення

Поняття про рівень життя населення та його складові в контексті звуженого та широкого підходу. Домогосподарство як об'єкт дослідження рівня життя. Показники оцінювання рівня життя. Доходи: структура, джерела, диференціація населення. Аналіз структури витрат та споживання населення, а також факторів, що на них впливають. Інтегральні показники оцінювання рівня життя населення (індекс людського розвитку, індекс соціального благополуччя).

Тема 9. Бідність та диференціація доходів населення

Бідність: сутність та соціально-економічні наслідки. Об'єктивні та суб'єктивні підходи до ідентифікації бідного населення. Абсолютна та відносна межа бідності: вітчизняний та зарубіжний досвід. Структурно-витратний та суб'єктивний підходи до визначення бідності, особливості їх застосування в Україні.

Система показників бідності та методика їх розрахунку (відповідно до Методики комплексного оцінювання бідності). Роль статистики в розробці та реалізації програм подолання бідності в Україні. Динаміка основних показників бідності в Україні.

Тема 10. Статистика рівня освіченості населення та розвитку системи освіти

Соціальне значення освіти у суспільстві (в тому числі відповідно до концепції людського розвитку). Статистичні показники освіченості населення. Показники стану та діяльності системи освіти. Порівняння показників освіченості населення в Україні та ряді іноземних держав.

Тема 11. Статистика охорони здоров'я та медичного обслуговування населення

Поняття здоров'я населення, його основні аспекти. Здоров'я населення як соціальна категорія. Система показників здоров'я населення, методи їх розрахунку. Статистичне вивчення впливу на здоров'я населення соціально-економічних факторів. Аналіз мережі закладів охорони здоров'я: стан та розвиток, економічна (господарська) діяльність. Ефективність та якість медичного обслуговування.

Тема 12. Статистика житлових умов населення

Основні поняття житла та житлових умов, соціальні значення цих факторів. Система показників оцінювання житлових умов та побутового обслуговування населення, методика їх розрахунку.

Тема 13. Статистика соціального захисту населення

Поняття та напрями соціального захисту населення. Завдання статистичного вивчення соціального захисту. Поняття соціально вразливих категорій населення. Система показників оцінювання рівня соціального захисту населення.

Форми та методи навчання

Методи навчання: лекції у формі діалогу, проблемні лекції, мозковий штурм, навчальна дискусія, індивідуальні завдання для вирішення практичних вправ та задач, тестові завдання.

Технології навчання: навчальні посібники, наукові статті, статистичні довідники, мультимедійна презентація, лекція в електронному форматі, друкований роздатковий матеріал.

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання

Система оцінювання знань студентів проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>

Для оцінювання знань студентів передбачається проведення поточного та підсумкового контролю знань за ЄКТС.

Бали нараховуються за виконання практичних завдань, самостійної роботи, модульних контролів. Кількість балів за виконання кожного завдання наведена у таблиці «Бюджет часу навчальної дисципліни».

Студенти мають можливість отримати додаткові бали (бонуси) за участь у конференціях, конкурсах, олімпіадах, грантових заявках - 5 балів.

Усі модульні контролю проходять у формі тестування на навчальній платформі Moodle <https://exam.nuwm.edu.ua/> відповідно до графіка навчального процесу.

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Для забезпечення права на об'єктивне оцінювання студентам надається право подавати в письмовій формі апеляційну скаргу про незгоду з отриманими балами.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. [Архіпова С.А. Демографія та соціальна статистика в соціальній роботі: комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 118 с. URL:](#)
2. [Костецький Я.І. Соціальна статистика: Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2011. 303 с.](#)
3. [Підгорний А.З., Самотоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О., Вітковська К.В. Соціально-демографічна статистика: Підручник // За заг. ред. канд. екон. наук, професора А.З. Підгорного. Одеса: ФОП Гуляєва В.М., 2016. 424 с.](#)
4. [Рощик І.А. Соціально-економічна статистика: Навч.посібник. Рівне: НУВГП, 2010. 338 с.](#)

Додаткова

1. [Людський розвиток в Україні. Пріоритети національної політики мінімізації асиметрії українського ринку праці / кер. авт. кол. О.І. Цимбал; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. Київ: Академперіодика, 2021. 210 с.](#)
2. Махорін Г.Л. Основи демографії. Курс лекцій / Житомир: Вид-во "Волинь", 2009. 96 с.
3. Муромцева Ю.І. Демографія : навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 300 с.
4. Пальян З.О. Демографічна статистика: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ, 2003. 132 с.
5. Підгорний А.З. Демографічна статистика: Навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2010. 165 с.
6. Стеценко С.Г. Демографічна статистика: Підручник. К.: Вища шк., 2005. 415с.
7. Удотова Л.Ф. Соціальна статистика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002. – 376 с.
8. [Хмелюк А.В. Соціальна статистка. Конспект лекцій для здобувачів вищої освіти першого \(бакалаврського\) рівня зі спеціальності 054 «Соціологія». Кам'янське: ДДТУ, 2020. 155 с.](#)

Для вивчення навчальної дисципліни студенти можуть користуватися інформаційними ресурсами, наведеними на сторінці курсу

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Головного управління статистики у Рівненській області. URL : <http://www.gusrv.gov.ua/>
3. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
4. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
5. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України. URL: <https://www.idss.org.ua/index>
6. Statistical office of the European Union. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
7. International Statistical Institute. URL: <http://www.cbs.nl/isi/>
8. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <http://www.oecd.org/>
9. UN Statistical databases. URL: <https://www.un.org/en/databases/>

Поєднання навчання та досліджень

Здобувачі вищої освіти мають можливість виконати індивідуальне дослідницьке завдання за темами навчальної дисципліни з подальшою презентацією їх результатів на науково-практичних конференціях або опублікуванням у друкованих чи електронних наукових виданнях.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

1. Аналітичні навички.
2. Гнучкість розуму.
3. Економічна компетентність.
4. Ініціативність.
5. Грамотність.
6. Критичне мислення.
7. Комплексне рішення проблем.

Дедлайни та перескладання

Завдання навчальної дисципліни повинні бути виконані продовж 14 днів від дня проведення лекційного чи практичного заняття. У разі відсутності на занятті через хворобу або мобільність студент зобов'язаний самостійно виконати завдання відповідно до методичних рекомендацій, розміщених на навчальній платформі Moodle або надісланих на пошту.

Допускається у порядку, встановленому НУВГП, вільне відвідування студентами навчальних занять відповідно до Порядку про вільне відвідування студентами навчальних занять в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

Інформація щодо перездачі модулів розміщена в розділі Оголошення на навчальній платформі НУВГП <https://exam.nuwm.edu.ua/>
[Порядок ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП](#).

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

В межах вивчення дисципліни наявна можливість визнання (перезарахування) результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті. Положення про неформальну та інформальну освіту в НУВГП <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>

Правила академічної доброчесності

Студенти повинні дотримуватися принципів та правил академічної доброчесності, сумлінно та самостійно (крім випадків, що санкціоновано передбачають групову роботу) виконувати навчальні та дослідницькі завдання, посилаючись на джерела, з яких береться інформація.

Якщо у виконаному практичному завданні виявлено запозичення з інших джерел без належного посилання, оцінювання такого завдання знижується у відповідності до виявлених порушень.

У випадку виявлення списування під час проведення поточного та підсумкового контролю, результати оцінювання такого студента скасовуються.

Неприйнятним є порушення норм моралі, зокрема негідне поведіння у громадських місцях, на території університету, вживання ненормативної лексики; завдання шкоди матеріально-технічній базі університету.

[Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування](#)

[Кодекс честі студента](#)

[Академічна доброчесність. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти](#) [Якість освіти. НУВГП](#)

Вимоги до відвідування

Пропущені заняття з навчальної дисципліни відпрацьовуються шляхом самостійного виконання завдань відповідно до методичних рекомендацій. Завдання розміщені на навчальній платформі Moodle. Студент може звернутись безпосередньо до викладача з приводу отримання індивідуальних завдань або з використанням зазначених засобів комунікації.

Мобільні телефони та ноутбуки можуть вільно використовуватись студентами на заняттях для виконання практичних та ситуаційних завдань, роботи із статистичними даними.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У РОЗРІЗІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Теми, зміст	Програмні результати навчання (ПРН)												Методи, технології, засоби навчання
	5	7	10	11	12	13	15	16	17	18	21	22	

Тема 2. Відтворення та мобільність населення.	12	2	2	8	4	12		1	11	4
Тема 3. Соціально-економічна стратифікація та склад населення.	12	2	2	8	4	12		1	11	4
Тема 4. Статистичний аналіз народжуваності, плідності та смертності населення.	12	2	2	8	4	12		1	11	4
Тема 5. Демографічне прогнозування. Демографічна політика.	12	2	2	8	4	12		1	11	4
Модульний контроль 1						20				20
Всього	58	10	8	40	40	58	1	5	52	40
МОДУЛЬ 2										
Тема 6. Предмет та завдання соціальної статистики. Статистика праці на підприємстві.	10	2	2	6	5	10	1	1	8	5
Тема 7. Статистика ринку праці та умов праці.	12	2	2	8	5	12	1	1	10	5
Тема 8. Статистика рівня життя і споживання населення.	12	2	2	8	5	12	1	1	10	5
Тема 9. Бідність та диференціація доходів населення	12	2	2	8	5	12		1	11	5
Тема 10. Статистика рівня освіченості населення та розвитку системи освіти.	12	2	2	8	5	12		1	11	5
Тема 11. Статистика охорони здоров'я та медичного обслуговування населення	12	2	2	8	5	12		1	11	5
Тема 12. Статистика житлових умов населення	12	2	2	8	5	12		1	11	5
Тема 13. Статистика соціального захисту населення	10	2	2	6	5	10			10	5
Модульний контроль 2						20				20
Всього	92	16	16	60	60	92	3	7	82	60
Самооцінювання набутих компетентностей, зворотний зв'язок										
Всього	150	26	24	100	100	150	4	12	134	100

Лектор

Рощик І.А., к.е.н., доцент

Автор
Доцент

Ірина РОЩИК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №739 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00

